

2.А.8. НОРМИ ЗА ПРОЕКТИРАНЕ НА “ЕДИННИ СРЕДНИ ПОЛИТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА”

ЧАСТ ПЪРВА

ЕДИННИ СРЕДНИ ПОЛИТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА - I СТЕПЕН

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. Тези норми определят изискванията при проектирането на нови и реконструкцията на съществуващите единни средни политехнически училища - I степен (ЕСПУ - I).

Чл.2. Нормите не се отнасят до проектирането на специализирани училища, като: техникуми, художествени, хореографски, климатични и други училища.

Чл.3 При проектирането на ЕСПУ - I да се спазват освен тези норми и съответните изисквания на действащите нормативни документи за проучване и проектиране, в т.ч. санитарно-хигиенните изисквания, издавани въз основа на Закона за народното здраве, Противопожарните строително-технически норми (ПСТН) и инженерно-техническите правила на Гражданската отбрана.

Чл.4. Градоустройственото планиране на населените места и проектирането на ЕСПУ да осигуряват възможности за максимална интеграция на училищните сгради с поддистемите на Единната система за комплексно обществено обслужване на населението (ЕСКОО).

Чл.5. (1) Съставът и капацитетът на ЕСПУ - I се определят с предварително технико-икономическо задание при основна структурна единица - паралелка от 35 ученика.

(2) Съдържанието и площите на помещенията за някои видове училища са дадени в приложение 1.

(3) В зависимост от строителната система, избраните междуосови разстояния и други фактори допуска се увеличаване (намаление) на площите на помещенията до 15%. Увеличението следва да се компенсира в рамките на общата площ за съответния сектор или на училището.

Глава втора РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА УЧИЛИЩНИТЕ СГРАДИ И ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ТЕРЕНИТЕ

Чл.6. (1) Площта на училищния терен се оразмерява при 25-30 м² на един ученик.
(2) Разположението и най-малкия размер на терените на ЕСПУ-I се определят в съответствие с "Правила и норми за планиране на населените места", гл. III, т.3, б. "б" и "в" (ДВ, бр.21 и 22 от 1970 г.)

Чл.7. При недостатъчен терен се допуска изнасянето на някои зони или функционални сектори извън територията на училището на разстояние не по-голямо от 200-300 м след съгласуване с МНП.

Чл.8. Когато теренът за ЕСПУ-I е разположен в близост до транспортни комуникации с интензивно движение, достъпът до него да се обезопасява.

Чл.9. (1) Учебните помещения да се разполагат на разстояние не по-малко от 15 м от уличната линия и съседните парцели, а останалите (столова, актова зала, политехнически работилници, физкултурен салон и др.) - не по-малко от 5 м.

(2) Откритите спортни съоръжения да се проектират на разстояние не по-малко от 15 м от учебните помещения.

Глава трета УЧИЛИЩНИ СГРАДИ И СЪОРЪЖЕНИЯ

Раздел I ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Чл.10. Съставът на помещенията и площните показатели за ЕСПУ-I се приемат при обучение на учениците в една смяна.

Чл.11. (1) Площите на ЕСПУ-I се групират съобразно възрастта на учениците и по функционално предназначение в сектори, които се обединяват в три зони:

1. Зона за учебно-възпитателна работа I период, която включва помещения за учениците от I-III клас;
2. Зона за учебно-възпитателна работа II и III период, обхващаща секторите за общообразователни и природонаучни дисциплини;
3. Многофункционална зона, която обхваща следните сектори:
 - а) политехнически дисциплини;
 - б) естетически дисциплини;
 - в) обществено-масова и идеологическа работа;
 - г) библиотечно-информационен център;
 - д) спорт;
 - е) хранене;
 - ж) здравеопазване;
- з) методическо и административно ръководство.

(2) секторите на многофункционалната зона по т.3 (а-е) да се проектират като компоненти на училищната сграда, с възможност за интегрирано ползване на движението "Знаме на мира" и от населението на прилежащата териториална единица или селищна система при съответно оразмеряване. Към тях да се осигури самостоятелно влизане и възможност за изолирането им при ползване от външни лица в извънучебно време. При проектирани и изградени обекти на подсистемите от ЕСКОО в близост до училището да се отчитат възможностите за интегрираното им ползване от него, при което някои от тези сектори да се редуцират или изцяло да отпаднат.

Чл.12. Съдържанието на секторите от многофункционалната зона и възможностите за редуцирането или увеличаването им се определя съгласно изискванията на нормите по преценка на инвеститора в зависимост от наличността на обекти на ЕСКОО и условията за интеграция.

Чл.13. Височината на училищната сграда да не бъде повече от три етажа, а по изключение в градски условия - не повече от четири етажа.

Чл.14. Всички училища да се проектират с най-малко два изхода.

Чл.15. Проектирането на училищни сгради да се извършва предимно по строителни системи, които осигуряват свободна планировка и възможности за бързи преустройства.

Чл.16. За вътрешни ограждащи стени, фасади и междуетажни конструкции да се осигурят нормативните стойности на индексите за изолация от въздушен и ударен шум съгласно БДС 8998.

Чл.17. Светлата височина на учебните помещения да не бъде по-малка от 3,00м и по-голяма от 3,30м.

Чл.18. Стълбищните парапети да бъдат с височина не по-малка от 1,10м и с детайл, позволяващ катерене и провиране през тях.

Чл.19. Подпрозоречните парапети да не са по-високи от 0,90м.

Чл.20. Прозорците да имат горни отваряеми крила.

Чл.21. за помещения с изложение юг, югозапад и запад могат да се предвидят слънцезащитни устройства.

Чл.22. не се допуска проектирането на единични стъпала по пътищата на движението.

Чл.23. За учебните помещения с изключение на аудиториите да се осигурява задължително естествено осветление.

Чл.24. (1) Остоянието на най-отдалечените врати на учебните помещения до стълбищните клетки при дву- и триетажно застрояване да не надвишава 30м.

(2) Вратите на учебните помещения се разполагат от страна на катедрите и се отварят по посока на главния изход.

(3) За помещения, ползувани от 70 и повече ученика, да се предвиди втори изход.

Чл.25. Повърхността на подовите в учебни помещения, тоалетни, бани, коридори и стълбища да бъде лесно почистваща се, нехлъзгава, а в кабинетите по химия, физика и биология - киселинно-устойчива.

Чл.26. (1) Обзавеждането на учебните помещения да бъде съобразено с антропометричните характеристики на учениците от различните възрастови групи и изискванията на учебно-възпитателния процес.

(2) Всяко учебно помещение да осигурява възможност за ползване на технически средства за обучение (диапроектор, щрайбпроектор, магнетофон, телевизионни приемници и др.).

ОБЩЕСТВЕНИ И ЖИЛИЩНИ СГРАДИ

2.А
8
4

- (3) Учебната дъска да се монтира на височина от пода:
- за I-III клас на 75-80 см;
 - за IV-VII клас на 80-85 см;
 - за VIII-X клас на 85-90 см;
- (4) минималната и максимална отдалеченост на учениците от учебната стена да се приема, както следва:
- при класни помещения:
 - минимална - 2,00 м;
 - максимална - 9,00 м;
 - при аудитории:
 - минимална - 2,40 м;
 - максимална - 12,00 м;
- (5) Комуникационните пътища между мебелите в учебните помещения да бъдат с ширина не по-малка от 55-60 см.
- (6) Допустимият хоризонтален ъгъл между зрителния лъч и фронталната учебна площ да бъде не по-малко от 30°, а вертикалният - не по-малък от 60°.
- (7) Разстоянието между редовете в аудиториите (лек. зали) да бъде не по-малко от 75 см, а ширината на пътеките - не по-малка от 105 см.

Раздел II СЕКТОР "ПЪРВИ ПЕРИОД"

Чл.27. Съставът и площите на помещенията в сектор "първи период" се определят съгласно таблица 1.

Таблица 1

№	Вид на помещението	Площ на 1 място (m ²)	Брой на местата в едно помещение	Обща площ (m ²)
1	Класни стаи	1,5-1,7	30-35	
2	Стаи за почивка	1,3-1,6	15-18	
3	Игротеки	1,5-1,7		
4	Помещение за учители			25-36

Чл.28. Класните стаи за първи период се проектират като многофункционални помещения за занятия по общообразователни дисциплини, практическо обучение и различни тихи игри. Оразмеряват се по една класна стая за паралелка.

Чл.29. Стаите за почивка се оразмеряват за половината от броя на учениците от I клас.

Чл.30. Игротеките се използват за групови и индивидуални игри, прожекции, куклен театър, художествена дейност, музика, изобразително изкуство. Проектират се като отделни помещения или могат да се обособят като открити пространства. Част от тях могат да служат едновременно и за преминаване към класните стаи. Оразмеряват се за 1/4 до 1/5 от общия брой на учениците.

Чл.31. Помещението за учители служи едновременно и за хранилище на учебни материали и пособия, съответно аранжирано.

Чл.32. В сектор първи период да се предвиждат в подходяща близост площадки за занимания на открито за 1/3 до 1/2 от общия брой на учениците. Площадките да се осигуряват със слънцезащитни устройства.

Чл.33. Учебните помещения за първи период да се ориентират на изток, юг или югоизток.

Раздел III

СЕКТОР "ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИ ДИСЦИПЛИНИ"

Чл.34. Съставът и площите за оразмеряване на помещенията в сектор "Общобразователни дисциплини" се определят съгласно таблица 2.

Чл.35. (1) Класните стаи служат за провеждане на занимания по хуманитарните дисциплини (литература, математика, история, география, логика, психология, морал, право и пр.) с цяла паралелка, която може да бъде разделена на групи (1/2, 1/4 или 1/8 от учениците). Обзавеждането да бъде мобилно и да позволява преустройство на помещенията съобразно технологията на учебния процес. Да се предвиди възможност за затъмняване и поставяне на екрани.

Таблица 2

№	Вид на помещението	Площ на 1 място (m ²)	Брой на местата в едно помещение	Обща площ (m ²)
1	Класни стаи	1,4-1,5	35	
2	Езикови лаборатории	1,4-1,5	35	
3	Места за самостоятелна работа	2,1-2,3		
4	Помещение за учители (хранилища)			18-25

(2) Броят на класните стаи за учениците от II и III период да се определя при спазване на съотношението

$$\frac{\text{брой класни стаи}}{\text{брой паралелки}} = \frac{7}{8}$$

Чл.36. Езиковите лаборатории представляват специализирани помещения, които се съоръжават с аудиовизуална система, пулт за контрол и управление и проекционна техника. Броят на езиковите лаборатории се определя в зависимост от капацитета на училището за 3-4% от броя на учениците от II и III период.

Чл.37. Места за самостоятелна работа да се предвиждат за 5-10% от броя на учениците. Да се решават като полузатворени кабинети за индивидуална работа или работни места за самостоятелни или групови занимания, оформени с подвижна мебел. Да се разполагат на подходящи места в учебната зона.

Чл.38. Хранилицата за учебно-технически средства и материали служат и като кабинети за учители. Да се устройват като самостоятелни помещения по едно на 6-10 класни стаи.

ОБЩЕСТВЕНИ И ЖИЛИЩНИ СГРАДИ

Раздел IV СЕКТОР "ПРИРОДОНАУЧНИ ДИСЦИПЛИНИ"

Чл.39. Съставът и площите на учебните помещения от природонаучния сектор се определят съгласно таблица 3.

Таблица 3

№	Вид на помещението	Площ на 1 място (m ²)	Брой на местата в едно помещение	Обща площ (m ²)
1	Лекционни зали	1,4-1,5	35	
2	Лаборатории	2,0	35	
3	Подготвителни			18-25

Чл.40. (1) Капацитетът на лекционните зали се определя за 12-15% от броя на учениците от II и III период.

(2) Лекционните зали по физика, химия и биология се проектират като аудитории с повишена инсталационна съоръженост. Обзавеждат се с допълнителен демонстрационен плот, захранват се с вода, газ и електрическа енергия. Да се осигури пряка връзка с подготвителното помещение.

Чл.41. (1) Лабораториите се устройват по възможност за универсално ползване, съобразно спецификата на изучаваните дисциплини. Осигуряват се условия за тяхното разделяне и ползване от учебни групи с намален състав. Обзавеждат се с маси за експериментална работа със защитно покритие и места за надстроечни елементи.

(2) Работните места в лекционните зали могат да се съоръжат и за лабораторни занимания. Необходимата квадратура в този случай е 2,0 - 2,22 m² на ученик.

Чл.42. Подготвителните помещения (хранилища, препараториуми) се разполагат в удобна функционална връзка с лекционните зали и лабораториите. Използват се и за работни места на учителите.

Раздел V СЕКТОР "ПОЛИТЕХНИЧЕСКИ ДИСЦИПЛИНИ"

Чл.43. (1) Съставът и площите на работните места в сектор "политехнически дисциплини" се определят съгласно таблица 4

Чл.44. (1) Работните места в политехническия сектор да се разполагат в отделни помещения или взаимосвързани пространства по преценка на проектанта.

(2) Гардеробът може да се разположи в комуникационните площи. За умивални могат да се използват санитарни възли, разположени в непосредствена близост.

(3) За складовете към работилниците по дървообработване и металообработване да се осигури възможност за пряко зареждане отвън.

Чл.45. Политехническият сектор може да се проектира и като самостоятелна сграда в двора на училището, с гардероб за работно облекло, умивални и санитарен възел.

Таблица 4

№	Вид на помещението	Площ на 1 място (m ²)	Брой на работните места	Обща площ (m ²)
1	Работилница по дървообработване	3	15-18	
2	Машинно помещение по дървообработване			25-36
3	Склад за дървен материал			18-25
4	Работилница по металообработване	3	15-18	
5	Машинно помещение по металообработване			25-36
6	Склад за метал			18-25
7	Работилница по приложна електротехника	3	15-18	
8	Хранилище към работилницата по приложна електротехника			18-25
9	Кабинет по техническо чертане	3	15-18	
10	Кабинет по готварство	3	15-18	
11	Кабинет за работа с текстилни материали	3	15-18	
12	Кабина за боядисване			11-18
13	Кабина за заваряване			18-25
14	Помещение за учители			25
15	Гардероб с умивални			

Раздел VI СЕКТОР "ЕСТЕТИЧЕСКИ ДИСЦИПЛИНИ"

Чл.46. (1) Съставът и площите на помещенията в сектора по естетически дисциплини се определят съгласно таблица 5.

Таблица 5

№	Вид на помещението	Площ на 1 място (m ²)	Брой на местата в едно помещение	Обща площ (m ²)
1	Кабинет по музика и хореография	2,2	35	
2	Хранилище за музикални инструменти			18-25
3	Кабинет по рисуване и моделиране	2,2	35	
4	Хранилище към кабинета по рисуване			18-25

Чл.47. Кабинетът по музика и хореография се използва и за занятия по театрално изкуство, кино, за репетиции на ученическия хор и оркестър, както и за художествена самодейност.

Раздел VII СЕКТОР "ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ"

Чл.48. (1) Съставът и площите на помещенията в здравния сектор се определят съгласно таблица 6.

Таблица 6

№	Вид на помещението	Обща площ (m ²)
1	Лекарски кабинет с обособено място за събличане	18-25
2	Зъболекарски кабинет	18-25
3	Чакалня	18-25

(2) Чакалната към кабинетите се използва и като съблекалня при провеждане на масови профилактични прегледи. Към нея се предвижда и санитарен възел с умивалник и клозет, ако същата не е в непосредствена близост с общите санитарни възли.

ОБЩЕСТВЕНИ И ЖИЛИЩНИ СГРАДИ

Раздел VIII

СЕКТОР "ОБЩЕСТВЕНО-МАСОВА И ИДЕОЛОГИЧЕСКА РАБОТА"

Чл.49. Съставът и площите на помещенията в сектора за обществено-масова и идеологическа работа се определят съгласно таблица 7.

Таблица 7

№	Вид на помещението	Обща площ (m ²)
1	Актова зала (форум)	1,1-1,2 на едно място
2	Склад за инвентар	18-25
3	Кинокабина	18-25
4	Съблекални - гримьорни	2x(18-25)
5	Аудитории за 2(3) класа	75(100)
6	Пионерска стая	18-25
7	Комсомолска стая	18-25
8	Фотолаборатория	25-36
9	Младежки клуб - дискотека	50-75

Чл.50. (1) Актова зала се предвижда към училища с повече от 600 ученика. Разполага се в близост до главния вход. С оглед многофункционалното използване на залата се изисква 2/3 от площта на пода да е хоризонтална. Допуска се изкуствено осветление и вентилация. Към актова зала с повече от 200 места се предвижда кинокабина по установените норми. Изготвя се задължително схема за евакуация на залата.

(2) Вместо актова зала се допуска проектирането на училищен форум. Форумът се проектира като многофункционално отворено пространство - централна рекреация, място за тържества, кинопрожекции, художествена самодейност, дискотека, изложби и др. Разполага се централно в композиционната структурата на сградата с възможност за присъединяване на комуникационни и други площи към него. Част от форума може да се оформи със стъпала, оразмерени за седане. Да се предвиди възможност за обособяване пространството на форума чрез подвижни преградни стени.

(3) Актовата зала (форумът) се оразмерява за 1/3 до 1/5 от общия брой на учениците.

(4) За съблекални и гримьорни могат да се използват и близко разположени учебни помещения, в удобна функционална връзка с актовата зала.

(5) Когато в непосредствена близост до училището има културен дом или друг обект с подходяща зала, актова зала не се предвижда.

Чл.51. Аудиториите представляват помещения, които се ползват от всички сектори за провеждане на теоретично-проблемни занимания с надкласови потоци, както и за обществено-масова дейност. Наклонът на пода да осигурява благоприятна видимост за всички места. Да се съоръжават с озвучителна техника, проекционна апаратура, екрани. Да се предвиди възможност за затъмняване.

Чл.52. Фотолабораторията може да се разположи и в пространството на други сектори.

Чл.53. Младежкия клуб-дискотека може да се разположи в комуникационните или рекреационните пространства.

Раздел IX

БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР

Чл.54. (1) Съставът и площите на помещенията в информационния център се определя съгласно таблица 8.

Таблица 8

№	Вид на помещението	Оразмеряване
1	Читалня с каталог	Оразмерява се да 5% от учениците при 1,8-2,0 м ² /читател
2	Зала за подръчен фонд на свободен достъп	Оразмерява се за 5 тома/ученик
3	Книгохранилище	Оразмерява се за 8-10 тома/ученик
4	Помещение за занимания с електронни и други средства за обучение	Оразмерява се за 2% от учениците при 1,8-2,0 м ² /читател
5	Площ за размножителна техника	Обща площ 4-8 м ²

Чл.55. (1) В пространството на читалнята за ученици и учители да се предвиди работно място за библиотекар-информатор. Към читалнята може да се разположи съответно обособено книгохранилище с книги на свободен достъп.

(2) В помещението за занимания с електронни и други средства за обучение се разполагат места за самостоятелна работа и самоподготовка с използване на различни аудиовизуални учебни средства: касетофони, магнетофони, грамофони, диа- и кинопроекторни апарати, телевизионни репродуктори, микропроцесори (персонални компютри) и други устройства.

(3) Когато в непосредствена близост до училището има библиотека, читалнята и книгохранилищата могат да се редуцират по площ в съответствие с възможностите за ползуване на наличните.

Раздел X

СЕКТОР "МЕТОДИЧЕСКО И АДМИНИСТРАТИВНО РЪКОВОДСТВО"

Чл.56. Съставът и площите на помещенията в сектора за методическо и административно ръководство се определят съгласно таблица 9.

Таблица 9

№	Вид на помещението	Обща площ (м ²)
1	Кабинет на директора	18-25
2	Кабинет на зам-директора	18-25
3	Учителска стая	36-65
4	Гардероб	0,3м ² на учител
5	Офис	5-7
6	Канцелария	18-25
7	Помещение за архив	12-18

Чл.57. Учителската стая се оразмерява за 40-65% от учителите при площен показател 2,0-2,5 м² на учител.

Чл.58. Кабинетите за директор, зам.-директор, и канцеларията да бъдат лесно достъпни за посетители.

ОБЩЕСТВЕНИ И ЖИЛИЩНИ СГРАДИ

Раздел XI СЕКТОР "СПОРТ"

Чл.59. Съставът и площите на помещенията в покритите спортни съоръжения се определят съгласно таблица 10.

Таблица 10

№	Вид на помещението	Обща площ (m ²)	Брой на местата в едно помещение
1	Спортни зали*	162 (9x18) 486 (18x27)	35 70
2	Съблекални	18	18
3	Душови помещения	18	18
4	Склад за инвентар	18-25	
5	Помещение за учители	18-25	
6	Зала за плувен басейн*	450 (15x30) 540 (18x30)	
7	Съблекални към плувния басейн	18	18
8	Душови помещения към плувния басейн	25	18
9	Помещение за преподаватели	18	
10	Съоръжения за пречистване на водата	50	

* Размерите на залите са примерни

Чл.60. Устройството и проектирането на покритите спортни съоръжения да се извършва в съответствие с Нормите и правилата за проектиране на спортни сгради и съоръжения - необнародвани, БСА, кн. 11-12 от 1976 г.

Чл.61. (1) Спортните зали и плувния басейн да се обособят в самостоятелни обеми в удобна връзка с учебните помещения. Допуска се разполагането им на две нива.

(2) В спортните зали могат да се монтират устройства за лесното им преграждане и обособяване на 2 или 3 физкултурни салона.

Чл.62. (1) Съблекалните към спортните зали се проектират отделно за младежи и девойки и се обзавеждат с шкафчета, пейки за сядане и 1-2 сешоара. В съблекалните към плувния басейн се предвиждат три сешоара.

(2) В душовите помещения се предвиждат 4 душови клетки, санитарен възел, 1 обикновена мивка и 2 мивки за крака. Душовете към плувния басейн се оразмеряват на база 1 душова клетка на трима души.

Чл.63. Към помещенията за учители в сектор "Спорт" се предвижда по един санитарен възел с душ.

Чл.64. (1) Складът за инвентар да бъде на едно ниво със спортната зала, като се съединява с нея чрез двукрила врата с минимална ширина 2,00 м и височина 2,20 м.

(2) За същия да се предвижда удобна връзка с откритата спортна база.

Чл.65. Видовете и размерите на откритите спортни съоръжения, в зависимост от броя на учениците, се определят съгласно таблица 11.

Таблица 11

Елементи	Размери (м)	Брой елементи съобразно броя на учениците			
		до 315	315-490	490-980	над 980
1. Лека атлетика					
• права писта	5/50	1			
	5/60		1	2	2
• писта дълго бягане	5/200		1		
	5/250			1	1
• сектор тласкане гюле	P=20 m		1	2	3
• трап дълъг скок	8 m	1	1	2	2
• трап висок скок	P=15 m		1	1	1
2. Спортни игри с топка					
• баскетбол	14/26		2	2(3)	3(4)
• волейбол	9/18		1	2	2
• хандбал	18/36		1*	1*	1
• народна топка	12/24	1	1	2	2
• футбол	40/60				1
3. Гимнастическа площадка в м ²		200	600	700	1000

* Може да не се предвижда, като се ползва площта на други игрища

Чл.66. Когато в непосредствена близост до училището съществуват покрити и открити спортни съоръжения, към него не се предвиждат такива или те се редуцират по състав и площ в съответствие с възможностите за ползуване на наличните.

Раздел XII СЕКТОР "ХРАНЕНЕ"

Чл.67. (1) Столовата се проектира за училища с повече от 180 ученика. За училищата с по-малък капацитет се предвижда само бюфет.

(2) При пълни ЕСПУ се предвиждат два бюфета - един за учениците от първи период с топли закуски и един за учениците от II и III период.

(3) За учениците от I период да се обособява самостоятелна столова или да се предвижда отделно пространство в общата столова.

Чл.68. (1) Столовата се проектира в пряка връзка с учебната сграда, но и с възможност за самостоятелно ползуване. Осигурява се предверие - гардероб със закачалки (по 0,10 м²/1 място за сядане), умивалня (мивка на 50 места в залата) и санитарни клетки за мъже и жени (по 2 или 3 клетки, съответно до 200 и над 200 места в залата за хранене, ако в близост няма такива).

(2) Столовата може да се изгради и в сутеренен етаж при осигурено естествено осветление и проветряване, с под не по-ниско от 1,20 м от нивото на прилежащата тротоар.

Чл.69. Бюфетът се разполага в близост до столовата, рекреационните площи, фойето на актовата зала с възможност за самостоятелно зареждане.

Чл.70. Залата за хранене се оразмерява за 25-30% от общия брой на учениците и учителите. Оразмеряването се извършва на база 1,0 до 1,10 м² на 1 място.

Чл.71. (1) В съответствие с предварително технико-икономическо задание кухнята се изгражда като:

1. напълно развита кухня;
2. кухня, ползваща полуфабрикати;
3. кухня за подаване на храна, получена отвън.

(2) Кухните и бюфетите се оразмеряват за общия брой на учениците и учителите съгласно Нормите и правилата за проектиране на заведения за обществено хранене.

Чл.72. Когато в непосредствена близост има заведение за обществено хранене и е възможно използването му от учениците, в училището може да не се предвижда столова.

Раздел XIII

КОМУНИКАЦИОННИ И ОБСЛУЖВАЩИ ПЛОЩИ

Чл.73. (1) Към обслужващите площи принадлежат коридори, рекреации, стълбища, санитарни възли, гардероби, складове за училищен инвентар, портиерна, технически помещения, битови помещения за персонала по почистването и поддържането, помещение за централно отопление, трансформаторен пост, главно ел. табло, акумулаторно помещение и други.

(2) Обслужващите площи са 40-45% от разгънатата застроена площ на училището.

(3) В рекреационните и комуникационните площи да се предвидят възможности за постоянни и временни изложби.

Чл.74. Ширината на рамената на стълбищата да не е по-малка от 1,40 м. Допустимата максимална височина на стъпалата е 16 см.

Чл.75. Светлата ширина на коридорите се приема от 2,40 м до 3,60 м.

Чл.76. (1) За санитарните възли да се осигури естествено осветление и естествена вентилация. Клозетните клетки да се проектират с размери 0,90-1,30 м и височина 2,20 м (отворени отгоре) с врати, повдигнати на 15 см от пода, отварящи се навън.

(2) Броят на клозетните клетки да се определя от броя на паралелките при отношението 1:1. В тоалетните за учениците да се предвиждат писоари - по 1 на 30-40 ученика.

(3) Към клозетните клетки да се предвиждат изолационни антрета директно осветявани и вентилирани или с индиректно осветление и вентилационен комин. В изолационните антрета да се предвиждат мивки по една на 50 ученика.

(4) Към санитарните възли на етаж на администрацията да се предвиждат клозетни клетки за преподаватели по една на 20 мъже и по една на 20 жени.

(5) За сектор "Първи период" да се предвижда отделен санитарен възел за преподаватели.

(6) Санитарни възли извън сградата се допускат само при училища от I-III клас в неводоснабдени селища.

Чл.77. В училищни сгради за II и III период се предвижда стая за хигиена на децата с размери 5-7 м², оборудвана съгласно указанията за организирането, устройството, поддържането и използването на помещенията (стаите) за лична хигиена на жените, обнародвани с окръжно писмо № 6346 от 22 май 1971 г. на МНЗ и ЦС на БПС.

Чл.78. Да се предвиждат съблекалня за чистачките, санитарен възел към нея с умивалник, клозет и душ с обща площ 12-18 м² и помещение за персонала по поддържането с площ 8-10 м².

Чл.79. (1) Във всяко училище да се организират гардероби, които се оразмеряват при площ на един ученик 0,20-0,30 м². Допуска се разполагането им в сутерена.

(2) Гардеробът за учениците от I период да се предвижда отделно, като се решава централно или към всяка класна стая.

Чл.80. Защитните съоръжения могат да се използват за гардероби, битови помещения, складове, технически помещения и други подобни.

Чл.81. Помещенията за отоплителна, вентилационна и други инсталации, както и складовете за училищен инвентар могат да се разполагат в сутерена.

Глава четвърта ТЕХНИЧЕСКИ И ИНСТАЛАЦИОННИ ИЗИСКВАНИЯ

Раздел I ОСВЕТЛЕНИЕ

Чл.82. (1) Осветлението (естествено, изкуствено и смесено) в различните учебни сектори трябва да отговаря на съответния действащ норматив.

(2) За помещения, където има повишени изисквания към възприемане на естествените цветове (кабинети по рисуване, физика, химия и биология, за работа с текстил за учениците от I-III клас), да се предвиждат осветителни тела, със спектр, близък до естественото осветление.

(3) Допуска се непряко осветление за коридори, умивални и съблекални, където да се предвижда изкуствено осветление.

(4) В спомогателни, складови и душеви помещения се допуска и само изкуствено осветление.

Чл.83. На всички входи и на подходящи определени места в двора се предвижда осветление.

Раздел II ЕЛЕКТРИЧЕСКА И СЛАБОТОВОКОВА ИНСТАЛАЦИЯ И ЕЛЕКТРООБЗАВЕЖДАНЕ

Чл.84. Командването на електрическото осветление в коридорите, стълбищата и рекреациите да се извършва централизирано чрез ключове, поставени в командното табло в помещението за портиера. Командването може да бъде дублирано и с табла в коридорите.

Чл.85. (1) За всички учебни помещения да се предвиждат два контакта в челната стена (откъм учителя) и един на задната стена (за ползуване на проекционен апарат). Контакти да се предвиждат и във всички останали помещения.

(2) За работилниците и кабинетите да се предвиждат ел. табла, които да се командват от хранилищата. Таблата да се захранват самостоятелно от главното ел. табло.

(3) Машините да са електро- и механообезопасени и да са свързани директно към главното табло.

Чл.86. Кухненското обзавеждане да се обезопасява.

Чл.87. Гръмоотводна инсталация се предвижда за всички училищни сгради в съответствие с действащите нормативни документи.

Чл.88. Сигнална инсталация да се предвиди във всички училищни сгради в коридорите, фойетата, рекреациите, физкултурния салон и в двора. Същата да се предвиди с командване от часовник-майка или от портиера.

Чл.89. Часовникова уредба да се предвижда в училища с повече от 20 паралелки. Главният часовник-майка да се комплектова със сигнален диск (шайба) за командване на сигналните звънци. Вторични часовници да се предвиждат в учителската стая, канцелариите, рекреациите, коридорите, стаята на портиера, залата за хранене и физкултурния салон.

Чл.90. Телефонни постове да се предвиждат в кабинета на директора и замдиректора, канцелариите, учителската стая, лекарския и зъболекарския кабинет и библиотеката.

ОБЩЕСТВЕНИ И ЖИЛИЩНИ СГРАДИ

2.А
8
14

Чл.91. Да се предвиди самостоятелна усилвателна уредба. Високоговорителите да се предвиждат във всички учебни и административни помещения, пионерската и комсомолската стая, актовата зала (форума), залата за хранене, във физкультурните салони и съответен брой излази за озвучаване на коридорите и дворните пространства.

Раздел III ВОДОПРОВОД И КАНАЛИЗАЦИЯ

Чл.92. Топла и студена вода да се предвиди в лабораториите, работилниците, медицинските кабинети, учителските стаи, бюфета, залата за хранене, всички умивални, съблекални и душеви помещения към физкультурния салон и плувния басейн, помещенията за санитарни пособия и за лична хигиена на девойката.

Чл. 93. (1) На всеки етаж във фойетата или рекреационните площи на всеки 120-150 ученика се предвижда по една чешма-фонтан.

(2) На всеки етаж в помещението за санитарни пособия да се предвиди по един аугус.

(3) Във всяка клозетна клетка да се предвиди клозетна чиния с автоматично водно промиване.

Раздел IV ОТОПЛЕНИЕ И ВЕНТИЛАЦИЯ

При проектирането на училища да се спазват "Техническите норми и правила за проектиране на отоплителни вентилационни и климатични инсталации", утвърдени от Държавния комитет по строителство и архитектура през 1962 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. Тези норми са разработени в изпълнение на Програмата за повишаване ефективността и качеството на проучването и проектирането през осмата петилетка, разработена съгласно т.2 от 65-то Решение на министерския съвет от 6 май 1982 г.

§2. Изменения, допълнения, указания и тълкувания по приложението на нормите се дават от Министерството на строителството и архитектурата съгласувано с Министерството на народната просвета.

§3. Отклонения от нормите се допускат при реконструкция и модернизация на съществуващи училища и при специфични условия за проектиране на училища в централните части на интензивно застроени градски територии с разрешение на Министерството на народната просвета и Министерството на строителството и архитектурата.

§4. Нормите са съгласувани със заинтересованите ведомства и организации.

§5. Тази част от нормите е утвърдена със Заповед № РД 14-02-249 на Министерството на строителството и архитектурата и Заповед № Р-31-506 на Министерството на народната просвета от 5 май 1983 година.

ПРИЛОЖЕНИЕ №1

Състав и площ на помещенията за различни типове ЕСПУ на м²*

Помещения	Основни типове ЕСПУ						
	I-III клас	I-VII клас	IV-X клас	I-X клас			
	Съотношение между броя на потоците от I, II, III период						
	3:0:0	2:2:0	3:3:0	0:4:4	3:3:3	4:4:4	3:5:5
	Брой паралелки и ученици						
	9	14	21	28	30	40	44
	315	490	735	980	1050	1400	1540
1	2	3	4	5	6	7	8
Сектор "Първи период"							
Класни стаи	9x50	6x50	9x50		9x50	12x50	9x50
Стаи за почивка	3x25	2x25	3x25		3x25	4x25	3x25
Игротеки	100	75	100		100	125	100
Учителска стая	25	25	25		25	36	25
Гардероб	75	50	75		75	100	75
Бюфет	18	18	18		18	18	18
Сектор "Общобразователни дисциплини"							
Класни стаи		6x50	9x50	18x50	14x50	18x50	22x50
Езикови лаборатории		50	50	50	50	50	50
Места за самостоятелна работа		50	75	175	125	175	200
Помещения за учители (хранилце)		2x25	3x25	3x25	3x25	3x25	4x25
Сектор "Природонаучни дисциплини"							
Лекционни зали		50	50	2x50	3x50	3x50	3x50
Лаборатории		75	75	3x75	3x75	3x75	3x75
Подготвителни (помещения за учители)		25	25	3x25	3x25	3x25	3x25
Сектор "Политехнически дисциплини"							
Работилница по дървообработване		50	50	50	50	50	50
Машинно помещение по дървообработване		36	36	36	36	36	36
Склад за дървен материал		25	25	25	25	25	25
Работилница по металообработване		50	50	50	50	50	50
Машинно помещение по металообработване		36	36	36	36	36	36
Склад за метал				25	25	25	25
Работилница по приложна електротехника				50	50	50	50
Хранилце към работилницата по приложна електротехника				18	18	18	18
Кабинет по техническо чертане				50	50	50	50
Кабинет по готварство				50	50	50	50
Кабинет за работа с текстилни материали				50	50	50	50
Кабина за боядисване				18	18	18	18
Кабина за заваряване				18	18	18	18
Помещение за учители				25	25	25	25
Гардероб с умивални				25	25	25	25
Сектор "Естетически дисциплини"							
Кабинет по музика и хореография		75	75	75	75	75	75
Хранилце за музикални инструменти		25	25	25	25	25	25
Кабинет по рисуване и моделиране		75	75	75	75	75	75
Хранилце към кабинета по рисуване		25	25	25	25	25	25
Сектор "Здравеопазване"							
Лекарски кабинет			18	18	25	25	25
Зъболекарски кабинет			18	18	25	25	25
Чакалня			18	18	25	25	25

ОБЩЕСТВЕНИ И ЖИЛИЩНИ СГРАДИ

2.A
8
16

<i>Сектор "Обществено-масова и идеологическа работа"</i>							
1	2	3	4	5	6	7	8
Актова зала (форум)			150	200	200	250	250
Склад за инвентар			25	25	25	25	25
Кинокабина			18	18	18	18	18
Съблекални			2x25	2x25	2x25	2x25	2x25
Аудитории		75	75	2x75(100)	75	2x75(100)	2x75(100)
Пионерска стая	18	18	18	18	25	25	25
Комсомолска стая		18	18	18	25	25	25
Фотолаборатория				36	36	36	36
Младежки клуб - дискотека				50	50	50	50
<i>Библиотечно-информационен център</i>							
Читалня с каталог		50	50	75	75	100	100
Зала за подръчен фонд на свободен достъп		18	25	36	36	50	50
Книгохранилище		18	25	36	36	50	50
Места за занимания с технически средства за обучение		18	25	36	36	50	50
Площ за размножителна техника		8	8	8	8	8	8
<i>Сектор "Методическо и административно ръководство"</i>							
Кабинет на директора	25	25	25	25	25	25	25
Кабинет на зам-директор			25	2x25	2x25	2x25	2x25
Учителска стая с гардероб и офис		36	36	75	75	100	100
Канцелария		25	2x25	2x25	2x25	2x25	2x25
Помещение за архив			18	18	18	18	18
<i>Сектор "Спорт"</i>							
Физкултурен салон - I период	162						
Съблекални - I период	2x18						
Душове - I период	2x18						
Склад за инвентар	18						
Физкултурен салон(спортна зала) за I и II период		288	288	486	486	486	486
Съблекални		2x18	2x18	4x18	4x18	4x18	4x18
Душове		2x18	2x18	4x18	4x18	4x18	4x18
Склад за инвентар		18	18	18	18	18	18
Помещение за преподаватели	25	25	25	25	25	25	25
Зала с плувен басейн					450	450	450
Съблекални					4x18	4x18	4x18
Душове					4x25	4x25	4x25
Помещение за преподаватели					18	18	18
Помещение със съоръжения за пречистване на водата					50	50	50
<i>Сектор "Хранене"</i>							
Зала за хранене	85	150	225	275	275	375	400
Кухня	150	225	275	300	375	375	400
Бюфет за II и III период	18	18	18	18	18	18	18
<i>Обслужващи площи</i>							
Гардероб за II и III период		85	125	300	225	300	350
Портниерна	12	12	12	12	12	12	12
Техническа работилница	18	18	18	18	18	18	18
Помещение за обслужващ персонал със санитарен възел и гардероб	18	18	25	25	25	25	25
Комunikационни площи, санитарни възли, складове, електрическо табло, трафопост, помещение за отоплителна инсталация (абонатна станция) и др.	1190	2350	3250	4340	5160	6240	6420

* - насочващи оразмерителни стойности